אמר ליה כי קא מקיש רחמנא °לבל תשקצו א) אבל לשיעורין לא: **מתני'** דם השרץ ב) והבשר מצטרפין זה עם זה *כלל אמר רבי יהושע כל *שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין טומאתו ולא שיעורו שיעורו ולא טומאתו לא טומאתו ג) [ולא] שיעורו אין מצטרפין: **גמ'** אמר רב חנין אמר רב ד) זעירא *וכן אמר רבי יוסי בר ר"ח °הטמאין מלמד שהן *מצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות אמר רב יוסף לא קשיא *כאן בכולו כאן במקצתו ומנא תימרא מדתניא *נשפך על הרצפה והיה מקומה קטפרס איהל על מקצתו טהור איהל על כולו טמא ה) מאי מקצתו אילימא מקצת דם והא אמר רבי חנינא אמר רבי רביעית דם שהגים בה טהורה אלא לאו שמע מינה כאן בכולו כאן במקצתו ש"מ שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי ו) בעיר [רומי] *מנין לדם שרצים שהוא טמא א"ל ז) דאמר קרא °וזה לכם הטמא אמרו לו תלמידיו ח) חכים ליה בן יוחאי אמר להם תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו ט) את נדות הלך רבי ראובן בן איסטרובלי וסיפר קומי והלך וישב עמהם אמר להם מי שיש לו אויב יעני או יעשיר אמרו לו יעני אמר להם אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו אמרו טבית אמר י) ליבטל ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא אמרו לו יכחיש אמר להם אם כן ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו אמרו טבית אמר ובטלוה חזר ואמר להם מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט אמרו לו יתמעט יא) אם כן לא יבעלו נדות אמרו טבית אמר ובטלוה הכירו בו שהוא יהודי החזירום אמרו מי ילך ויבטל הגזרות ילך

תורה אור

ויקרא יא

לפלוגי שיעורא בין נבילה מובדלת בין לנבילה שאינה מובדלת אלא לבל תשקצו וקמ"ל דאתא נבלת בהמה טמאה ולאתא נבלת בהמה טהורה ולאחד שרצים מחייב האוכלן משום בל תשקצו נמי ולאפוקי לאו בנבלת בהמה טמאה לבד מלאו דנבלה דאיכא לאו דלא תשקצו ולאו דבהמה טמאה:

מתני' דם השרץ ובשרו· מצטרפין לכעדשה לטמא: כלל אמר ר' יהושע כל שטומאתו ושיעורו שוין· כגון נבלה ונבלה או חולד ועכבר: טומאתו ולא שיעורו· כגון שרץ ונבלה דטומאתן שוה דשניהן הויין טומאת ערב ולא שיעורו דנבלה שיעור טומאתה בכזית [ושרץ בכעדשה]: ולא טומאתו· יג) [כגון נבלה ומת דתרוייהו מטמאין בכזית] מת הויא טומאתו ז' ונבלה לא הויא אלא טומאת ערב: לא טומאתו ולא שיעורו· כגון מת ושרץ השרץ שיעורו בכעדשה וטומאתו עד הערב ומת שיעורו בכזית וטומאתו שבעה: **גמ'** *אמר רב חנין יד) וכו'· כלומר הא דקתני דם השרץ והבשר מצטרפין דוקא בשרו של אותו שרץ עצמו שפירש ממנו הדם דהוי דם ובשר משרץ אחד ולא שהדם משרץ אחד והבשר משרץ אחר טו) *אבל אי אתו מב' שרצים לא מצטרף: הטמאים· ה"א יתירא מלמד שמצטרף אפילו שרץ ושרץ כלומר כחצי שיעור משרץ זה וכחצי שיעור משרץ אחר *מצטרפין חצי שיעור טז) מחולד וחצי שיעור מעכבר מצטרפין וקשיא לרבי יז) *יוחנן: אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו· אי הוו שרצים כולן שלימין בין משם אחד בין משני שמות ופירש חצי שיעור מזה וחצי שיעור מזה או מזה דם ומזה בשר כיון דאתו ממקום חשוב דתרווייהו יח) השרצים שלימין נינהו וחשיבי מצטרפין והא דאמר ר' חנין יט) וכו' הייט במקצתן דלא הוו השרצים שלימין אלא מקצתו של כל אחד ואחד מונח בכאן ופירש דם מזה ובשר מזה האיל ולא אתו משרצים שלימין לא חשיבי ולא מצטרפי הדם עם הבשר אלא עם בשר אותו שרץ שפירש ממנו הדם: ומנא תימרא· דשני לן בין כולו למקצתו: נשפך על הגרלפה· רביעית דם (א) כ) שלימה והיה מקומו קטפרס ולהכי נקט גרלפה שהגרלפה היתה חלקה והויא כמדרון ונתפשט הדם: איהל על מקצתו· של רביעית דם כגון ששהה על מקצתו טהור משום דלא איהל על כל השיעור: איהל על כולו· על הרביעית של דם טמא: והא א"ר חנינא רביעית דם שהגים בה· שהפך כא) בה בקש או בכרכר טהור ואע"ג דכי הגים בה א"א שלא יאהיל על כולו קתני טהור אותו המגים בו ואמאי קתני אידך ברייתא איהל על כולו טמא: אלא לאו ש"מ כאן בכולו כאן במקצתו· דהאי דקתני איהל על כולו טמא הייט היכא דאתי האי רביעית דם ממת שלם ולהכי חשיב דמטמא באהל והא דקתני שהגים בה טהור הייט היכא דלא בא רביעית זה ממת שלם אלא שילא ממקצתו שהיה מונח שם מקצה מה ופירש ממנו אותו דם אע"ג דאית ביה רביעית האיל ואיט בא ממת שלם לא חשיב ואיט מטמא באהל וכן אמר רבי: א"ל דכתיב וזה לכם וגו'· והאי קרא מיותר הוא לדרשא למידרש ביה הכי דהא כתיב קרא אחרינא (ויקרא יא) כב) *אלה הטמאים לכם: אמרו לו· לרבי מתיא תלמידיו של רבי מתיא: חכים לו בן יוחאי· כבר נתחכם בן יוחאי שיודע לומר דבר זה: כג) למוד ערוך· ולא אמרה מדעתו ומנלן דלמדה מרבי אלעזר בר רבי יוסי מהכא שפעם אחד וכו': וסיפר קומי· שגילח השער שעל מצחו והניח השער של אחריו כעין בלורית כד) שהשוברי טכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי: מי שיש לו אויב· רוצה שיעשיר או רוצה שיעני:

שהוא

וגו': **כל** שטומאתו ושיעורו שוין מצטרפין· כגון שרץ ושרץ כה) נבילה ונבילה טומאתו ולא שיעורו כגון אבר מן המת וכזית מן המת שטומאתו שוה באהל ולא שיעורו כו) דכזית מטמא בבשר ואבר בכל שהוא לא טומאתו ולא שיעורו שרץ *ונבלה כז): **אמר** רב חנין כח) כו'· פירוש הא דקאמר במתני' דם השרץ ובשרו מצטרפין הייט דווקא בעוד הדם בשרץ אבל פירש הדם מבשר השרץ אין מצטרפין מתיב ר' יוסי בר ר' חנינא הטמאים מלמד שמצטרפין ואפילו שרץ ושרץ שרץ ודם בין משם אחד בין משני שמות פירוש שני שמות שני שרצים כמו חולד ועכבר כט) *לא מצטרף דם השרץ עם שרץ אחר וכ"ש דם השרץ ובשרו שמצטרפין אפילו כי פירש אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו כלומר הא דאמר הכא בברייתא שמצטרפין דם של שרץ זה ובשר שרץ אחר הייט דווקא בכולו שפירש הדם משרץ שלם ל) וזו חשוב להצטרף והא דאמר גבי מתניתין דאין מצטרף אלא אם כן שוהו בו הייט במקצתו לא) שלא פירש הדם אלא מאבר אחד או מחתיכה אחת ולאו איט חשוב להצטרף ומנא תימרא שיש חילוק בין כשבא משרץ שלם בין כשבא משרץ שאיט שלם כדתניא נשפך על הגרלפה והיה מקומה קטפרס פירוש נשפך רביעית דם המת במקום מדרון ולא היה מתעכב במקום אחד אלא כאן מעט וכאן מעט האהיל על מקצתו טהור לפי שלא האהיל על כל רביעית הדם איהל על כולו שאיהל על כל מקום שנשפך הדם כגון שאיהל ידו עליו טמא דהוי איהל על רביעית דקסבר שהדם שבמקום זה מצטרף לדם שבמקום אחר: **והא** אמר רבי יוחנן רביעית דם שהגים בו טהור· פירוש לב) מנים הדם בכף או בקנה טהור לפי שאי אפשר שלא בלע הקנה לג) ולא ישאר רביעית ואמאי טהור הא אמרינן איהל על לד) *מקצתו טמא אע"פ שלא האהיל [א]על כל הרביעית [במקום אחד] אלא כאן בכולו כאן במקצתו הא דאמרינן איהל על מקצתו טמא הייט בכולו לה) *מקצתו טמא הייט בכולו כלומר כשבאותו דם בא ממת שלם והא לו) דר' יוחנן טהור כשבא ממקצת המת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירושו דכיון דמוקי ליה [ב]בעודו כו' כלומר שהדם בבשר השרץ מאי לירוף בעי בשר השרץ קרינא ביה בטליה כיון שלא פירש מעולם ועוד קשיא מהיכא תיתי האי חילוק דבכולו למקצתו כיון דאיכא רביעית מה לי בא ממת שלם מה לי בא ממת חסר לכך נראה כמו לז) שפי' רביט נסים גאון דגרסי' א"ר חנין א"ר זעירי *כו' פי' אמר [ג]ר' זעירי אמר ר"י (האמורה וכו') לריך שיצא אותו הדם מאותו השרץ שהבשר נבדלה ממנו כלומר אבל דם של שרץ זה איט מצטרף עם בשר שרץ אחר ועל זה פריך מהטמאים לח) [ד]שבאים ב' שמות דקאמר בהדיא דמצטרפין ואע"פ שבאים מב' שרצים ומשני כאן בכולו כאן במקצתו פירוש הא דקאמר התם דמצטרפין אע"ג דבאים משני שרצים כגון שנגע בכולו בדם ובבשר והא דקאמר זעירי דדוקא משרץ אחד ולא מב' שרצים כגון שלא נגע אלא במקצתו בדם או בבשר ולהכי קאמר דכי הם משרץ אחד דמצטרפין דהוי כאילו הדם והבשר מחוברין כאחד אבל כשהם משני שרצים כל חד וחד דבר בפני עצמו הוא ומנא תימרא דאיכא לפלוגי בהכי בין נגע בכולו בין נגע במקצתו כדתניא נשפך כו' איהל על מקצתו טהור כו' אלמא שיש חילוק בין איהל על כולו לאיהל על מקצתו והוא הדין שיש לחלק בנגיעה ומ"ה אם כן אמאי מייתי לה והאמר ר' יוחנן רביעית הם לט) כו' פי' השר מקילי משום דאי לא הוה דר' יוחנן הוה מצי למימר דהאי דאמר הכא איהל על מקצתו טהור מ) כגון דליכא רביעית ולהכי מייתי הא דר' יוחנן דמיירי אף מא) ברביעית ומ"מ הוא טהור כיון שלא נגע אלא במקצתו מב): **דכתיב** וזה לכם הטמא· *מייתורא דוי"ו דוזה קדריש לה [ה]מה"א דהטמא: **חכים** ליה בן יוחי· כלומר נתחכם לעצמו מג): **וסיפר** קומי· עשה מד) כדי להתנכר שלא יכירו בו שהוא יהודי שיהודים אינם מספרים קומי: **אמרו** טבית· כלומר נתן הדבר ועוב לעשות לבטל הגזרה: *)**אילו** היה אבא חלפתא קיים· יטלין התם לומר כן בנך להריגה כמו שאתם אומרים לעצמי לשלוח בני עם ר"ש בן יוחי שהוא כעסן וירא אני שמא יעניטם ור"ש היה סובר שלא היה אומר כך בעטורו אלא בעבור אומת המלשות פן יסתכן בדבר ולכך אמר אילו

*) שייך לע"ב

[א] על כל הרביעית בב"א אלא כאן כו' נ"ק· [ב] כשהו בו כלומר כו' נ"ק· [ג] אמר ר"ח א"ר"ו הא דאמרינן דם השרץ ובשר מצטרפים וכו' שצריך שיצא אותו הבשר מאותו השרץ שהדם נבדלה כו' נ"ק· [ד] דבאים מב' שמות כו' נ"ק· [ה] (ועי' היטב בתוס' מנחות קג: ד"ה ו"ו לא דריש כו')

[יומא סח.]

[illegible]

[אהלות פ"ג מ"ג]

אמר ר"ח וכו כלומר הא וכו' נ"ק

אפילו דם ודם לא אתו כו' נ"ק

מצטרפין הס"ד ואח"כ ד"ה מב' שמות חצי שיעור כו' נ"ק [נ"ל לרב חנין]

◆

רבינו גרשום

דנבלה מטמאה בכזית במובדלת קאמר לבהמה טהורה קרי לה מובדלת שמובדלת ומותרת באכילה בין כל שאר בהמות אבל שאינה מובדלת לאכילה דהייט בהמה טמאה לא מטמאה אלא עד דאיכא יותר מכזית כגון כביצה: א"ל כי אקשינהו רחמנא' דכתבינהו בהמה ושרץ בחד קרא דכתיב והבדלתם בין הבהמה הטהורה וגו' לבל תשקצו לא לפלוגי שיעורייהו לשויי הפלגה בין בהמה מובדלת לשאינה מובדל' דומיא דשרץ אלא לבל תשקצו לאפושי בה לאוי יתירי לאו דלא תאכל נבילה ולאו דלא תשקצו לס"ה· ראית דמפרשי א"ל כי מקיש להו רחמנא לבל תשקצו הכי קאמר ליה אין הכי נמי דמקשינן בהמה לשרץ לשויי הפלגה בין מובדלת לשאינה מובדלת ולא למיפלג שיעורייהו אלא להכי אקשינהו דלהוי בהו הפלגה לבל תשקצו דבמובדלת יש בה משום לא תאכל נבלה (אלא) [אבל] בשאינה מובדלת לא כתיב בה לא תאכל אלא לא תשקצו: א"ר יוחנן אמר רבי זעירא וכו'· הכי קאמר הא דתנן דדם השרץ והבשר [מצטרפין] כו' כלומר הני מילי היכא דהוי הדם מאותו שרץ עצמו אבל אי הוי דם משרץ אחר ובשר משרץ אחר אין מצטרפין: הטמאין מלמד שמצטרפין מה"א דהויא יתירא [דריש]: ואפי' שרץ ושרץ' כלומר כחצי שיעור משרץ זה וחצי שיעור משרץ זה מצטרפין (וחצי שיעור וחצי שיעור מחולד וחצי

כ א מיי' פ"ד מהל' טומאת אוכלין הל' יא:

ועיין הס"ד נ"ק

כא ב ג מיי' פ"ב מהל' מאכלות אסורות הלכה ז ופ"ד מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ז:

כב ד מיי' פ"ד מהל' טומאת מת הל' יג:

א"כ דמצטרף נ"ק

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשפך וכו' רביעית דם של ומיס:

[כריתות ד: עי' תוספות סנהדרין ד. ד"ה מנין ותוס' מנחות קג. ד"ה טומאין]

◆

שיטה מקובצת

א] תיבות אבל לשעורין לא נמחק: ב] והשרץ ובשרו מצטרפין ע' תוס' מנחות (דף קג ע"א): ג] טומאתו ולא שיעורו: ד] רב זעירא בו מותיב ר' יוסי תיבות זעירא וכן נמחק ותיבת אמר ל"ש: ה] על תיבות מאי מקצתו אילימא מקצת דם נרשם קו למעלה להורות כי לפ"ד ראוי למחק: ו] יוחאי ברומי תיבת בעיר ל"ש: ז] א"ל דכתיב וזה תיבות דאמר קרא נמחק: ח] חכם לו את ר' מ' נמחק בן יוחאי · גליון בן חכם יש לו ליוחאי שידע להביא לו ראית מן התורה ור"ם נתחכם לו בן יוחאי: ט] תיבת את נמחק: י] תיבת ליבטל נמחק: יא] תמעט א"ל א"כ: יב] בכזית ושרץ שיעור בכעדשה הס"ד ומה"ד שיעור ולא טומאתו כגון נבילה ומת דתרוייהו מטמאין בכזית: יג] טומאתו דאילו טומאת מת: יד] תנין בו כלו' תיבת אמר נמחק: טו] תיבת אבל נמחק: טז] שיעור בין משם אחד בין משני שמות בין מחולד וחולד בין מעכבר ועכבר בין חצי שיעור מחולד: יז] לרב חנין הס"ד: יח] דתרוייהו שרצים שלימין את ה' נמחק: יט] וכו הייט תיבת וכו' נמחק: כ] דם של מת והיה מקומו: כא] שהסך בהם כוש: כב] אחרינא אלה הטמאים: כג] זה הס"ד ומה"ד אמר ליה תלמוד ערוך בפי של ר' אליעזר ב"ר יוסי ומסתו לסדרו רשב"י: כד] בלורית כדרך שהעובדי: כה] ושרץ דטומאתן ושיעורן שוה בכעדשה וטומאתן טומאת ערב וכגון נבילה ונבילה דשיעורן בכזית

שיעור (וחצי שיעור) בין משם אחד בין מב' שמות בין מחולד וחולד או מעכבר ועכבר ובין חצי שיעור מחולד וחצי שיעור מעכבר מצטרפות: אמר רב יוסף כאן בכולו כאן במקצתו · כלומר אי הוו ב'

שהו שיעור ולא טומאתו כגון נבילה ומת דאידי ואידי בכזית וטומאתן חלוקה דנבילה מטמא טומאת ערב ומת מטמא טומאת שבעה לא טומאתו: כו] שיעור דבשר מטמא בכזית ואבר בכל שהו ושומאתן טומאת ערב טומאתו כו': כז] ונבילה ואגב רישא נקט סיפא אע"ג דליכא חידוש בסיפא הס"ד: כח] תנין ועוד ב"ם פ' הקונטרס: כט] ועכבר

אלמא מצטרף כו' עם בשר שרץ: ל] שלם ואזו חשיב תיבות וו נמחק: לא] במקצתו פירוש שלא: לב] פירוש מים תיבת מנים נמחק: לג] הקנה מן הדם ולא: לד] על כולו טמא אע"פ: לה] על כולו טמא תיבת מקצתו נמחק: לו] והא דאמר ר' יוחנן טהור הייט דוקא כשבא ממקצת מת ולא בא ממת שלם וקשיא לפירוש זה דכיון דמוקי ליה בעודו בו כלומר שהדם עדיין בבשר השרץ א"כ מאי צירוף: לז] כמו שגרים רביט נסים גאון דגרים א"ר חנין א"ר זעירא ובו פי' אמר רב זעירא שהוא אמורא [illegible] לח] מהתיא דבין משם אחד בין משני שמות תיבות שבאים ב' נמחק: לט] דם שהגים כו' פי' השר כו' דאי לאו הכי: מ] טהור הייט כגון דליכא רביעית דם [illegible] מא] אף בדאיכא רביעית: מב] במקצתו גליון [illegible]

[illegible]

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones